

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 28^ο | ΑΘΗΝΑΙ 15-31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1915 | ΑΡΙΘΜΟΣ 1057

ΜΑΤΑΙΑ ΘΥΣΙΑ

Ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη, ἀδελφωμένοι εἰς τὴν ζωὴν ἀδελφώθησαν καὶ εἰς τὴν θρησκείαν κατὰ τὰς Ἀπόκρως καὶ τὴν Σαρακοστήν, ἀμέσως, ἀποτόμως ἀπὸ τῆς μιᾶς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην.

Διότι ἡ Σαρακοστή δὲν εἶναι ἀπλῶς περίοδος νηστείας καὶ προσευχῆς, ἀλλὰ κυρίως λύπης καὶ πένθους διὰ τὸν θάνατον τὸν τόσον ἰδικὸν καὶ τραγικὸν τοῦ μεγάλου θύματος τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς παλαιότερους χρόνους αἱ γυναῖκες ἐπενθηφοροῦσαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς καὶ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς Καθαρᾶς Ἑβδομάδος οἱ χριστιανοὶ δὲν ἔτρωγαν παρὰ μόνον τὸ βραδεῖνόν των δεῖπνον, λιτὸν καὶ ἀπλούστατον.

Μὲ τὸν καιρὸν τὰ πράγματα μετεβλήθησαν καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἔλασε σήμερον καθε ἕχνος ἀπὸ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν κατάνυξιν τοῦ παρελθόντος. Αἱ Ἀπόκρως εἶναι περίοδος διασκεδάσεως, ἡ ὁποία φθάνει συχνὰ εἰς κραιπάλην. Καὶ ἡ Σαρακοστή εἶναι περίοδος νηστείας τυπικῆς μᾶλλον δι' ὅσους δὲν ἔχουν τὰ μέσα νὰ κρέφονται μὲ κρέας.

Οὐσία καὶ τύποι τῆς θρησκείας λησιμονοῦνται μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ καὶ ἡ λύπη καὶ τὸ πένθος διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐσταυρωμένου ἔχει μείνει πλέον ὡς παλαιὰ παράδοσις. Μόνον ὅσοι ἔχουν εἰς τὴν ψυχὴν των ἕνα μέγαν πόνον θανάτου, μόνον ὅσοι ὑποφέρουν ἀγωνίαν

καὶ θλίβιν καταφεύγουν εἰς τὴν θρησκείαν ὡς τὴν τελευταίαν των παρηγορίαν καὶ ἐλπίδα.

Ἡ ποίησις ἐν τούτοις τῆς θείας ἐνανθρωπίσεως ἔχει τόσῃν ωραιότητα καὶ ἡ ἐλπίς, ἡ ὁποία γεννᾶται ἀπὸ τὸν μορτωρικὸν τοῦ Χριστοῦ θάνατον, κλείει τόσῃν παρηγορίαν, ὥστε εἶναι περιέργον, πῶς ἡ ἀνθρωπότης ποῦ εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη, ὥστε νὰ ἀπολαμβάνῃ καθε ὥρα ὀνείδη καὶ ποῦ δημιουργεῖ θλίψεις καὶ δυστυχίας καὶ ὅταν δὲν ἔχῃ ἀκόμη, ὥστε νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ἐλπίδος, παραμελεῖ τόσον τὴν θρησκείαν τῆς ἀγάπης, τῆς αὐταπαρνήσεως καὶ τοῦ αἰτιουσίμου. Ὁ πολιτισμὸς, ὁ ὁποῖος ἐθεμελιώθη ἀκριβῶς ἐπάνω εἰς τὰ θεμέλια τῆς θρησκείας αὐτῆς εἶναι ἴσως καὶ ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τῆς καταπτώσεως τοῦ θρησκειτικοῦ αἰσθηματος.

Ὁ πολιτισμὸς δημιουργεῖ γύρω μας τόσας ἀνάγκας, μᾶς ἐπιβάλλει τόσας ὑποχρεώσεις καὶ ἀναπτύσσει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ αἶσθημα τοῦ ἐγὼ τόσον ἰσχυρόν, ὥστε δὲν μένει πλέον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν θέσις διὰ τὴν ἀληθῆ ἀγάπην πρὸς τοὺς ἄλλους, διὰ τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον καὶ τὴν αὐταπαρνήσιν.

Παραμέρισε διὰ νὰ περάσω πρῶτος, πείνασε διὰ νὰ φάγω, ταπεινώσου διὰ νὰ ὑψωθῶ. Ἴδου περίπου ποῦ ἔχει φθάσει ἡ ἀνθρωπίνη περὶ τῆς ζωῆς ἀντίληψις σήμερον. Ἄτομα, οἰκογένειαι, κοινωνία καὶ ἔθνη ἀκολουθοῦν τὰς βλέψεις αὐτὰς μεθ' ὅλας τὰς φαινομενικὰς ἐκδηλώσεις ἀρχῶν εὐγενεστέρων καὶ πλέον ἠθικῶν.

Σπανίως τὸ ἄτομον ἔζησε διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ὅσον σήμερον, καὶ σπανιώτερον ἢ οἰκογένεια καὶ ἢ κοινωρία ἔτρεξαν ὀπίσω ἀπὸ τὴν δόξαν καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἀπόλαυσιν ὅσον εἰς τὰς ἡμέρας μας. Τὰ ἔθνη αὐτά, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἠγωνίζοντο δι' ὠραία καὶ εὐγενῆ ἰδανικά, κατήτησαν σήμερον ὄρδαι ἀγρίων, ποῦ δὲν ἔχουν κανένα οἶκτον καὶ καμμίαν ἀρετὴν ἀπὸ ἐκείνας, ποῦ μᾶς ἐκλιηρόνησαν οἱ παλαιότεροι λαοί.

Ὑπὸ μίαν οἰανδήποτε πρόφασιν ἢ Εὐρώπη ὁλόκληρος σήμερον πλέει εἰς τὸ αἷμα της. Λαοὶ Χριστιανικοὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἐσταυρωμένου εἰς τὰ χεῖλη, εἰργάσθησαν ἐπὶ μακρὰ ἔτη, ἐχρησιμοποίησαν ὅλην τὴν σοφίαν, τὴν ὁποίαν εἰ αἰῶνες ἀπεταμίευσαν, ὅλα τὰ διδόμενα τῆς τελειοποιηθείσης ἐπιστήμης, ὅχι διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ διὰ τὴν διὰ πυρὸς καὶ θανάτου καταστροφὴν της.

Οὔτε ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν Ἁγίων Τόπων, οὔτε ἡ ἄμυνα ἀπὸ εἰσβολῶν βαρβάρων, οὔτε ἡ κάλλος μᾶς ὠραίας γυναικός, οὔτε ἡ προσβληθεῖσα Τιμὴ ἐνὸς λαοῦ δὲν ἐξήγειραν σήμερον ὅπως κατὰ παλαιότερας ἐποχὰς τὰ Χριστιανικὰ ἔθνη εἰς τὸν φρικτὸν ἀλληλοσπαραγμὸν, πρὸ τοῦ ὁποῦ ἀχριοῦν αἱ τερατωδέστεραι πράξεις τῶν βαρβάρων. Σήμερον δύο μεγάλα φιλαὶ στέκονται ἀντιμέτωποι καὶ δεκατίζουσι τοὺς πληθυσμούς των μέχρις ἐξαντήσεως, μέχρι τελικοῦ ὀλέθρου, μὲ μοναδικὸν ἐλατήριον καὶ ἰδανικὸν τὴν ἐπιζήτησιν τῆς μᾶς ἐπὶ τῆς ἄλλης. **Ὁ θάνατός σου ζωὴ μου.** Ἴδου τὸ σημερινὸν λάβαρον, ἴδου τὸ ἔμβλημα τῶν λαῶν τῆς σήμερον. Ὁ ἐγωϊσμός, ἡ φιλοδοξία, ἡ ἀκράτητος μανία τῆς ἐπικρατήσεως καὶ τῆς ὑπεροχῆς. Πῶς καὶ τότε θὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος αὐτός, ποῖα θὰ εἶναι ἡ ἐκβασίς του, ποῖαν ἐπιρροὴν θὰ ἔχη ἐπὶ τῆς τύχης τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡμῶν τῶν μικρῶν ἀκόμη, οἱ ὁποῖοι μόλις κατορθώσαμεν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀδελφῶν μας μὲ τοὺς δύο τελευταίους πολέμους μας, εἶναι ζήτημα ἀγνωστον. Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ἐὰν Ἐκεῖνος ποῦ ὑπέστη τὸ φοβερὸν μαρτύριον τοῦ ἀτιμωτικοῦ θανάτου ἐπρόκειτο νὰ ὑποβληθῇ εἰς νέας θυσίας διὰ τὴν ἐξωφρενικῶς παραζαλισμένην καὶ αἰμοδιψῆ ἀνθρωπότητα εἶναι ζήτημα, ἂν θὰ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα. Θὰ εἶχε πεισθῇ πλέον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ ἐντελέστερον τῶν δημιουργημάτων, εἶναι καὶ θὰ μείνῃ πάντοτε ἀνίκανος νὰ αἰσθανθῇ τὴν Χριστιανικὴν ἀγάπην, τὴν μόνην ποῦ ἐξευγενίζει καὶ ποῦ ἐξυψοῖ.

Κ. Π.

ΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

Β'.

Ἡ Α.Β.Υ. Πριγκήπισσα Μαρία.

Ἐὰν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν δύο μας πολέμων ἢ Ἑλλάς δὲν εἶχε γυναικὲς καπετάνισσες καὶ στόλους διοικουμένους ἀπὸ καμμίαν νεωτέραν Μπουμπουλίαν, εἶχε ὅμως μίαν θαλασσομάχον βασιλοπούλαν, τὴν πριγκήπισσαν Μαρίαν.

Ἐπάλαιεν ἔτος ὁλόκληρον μὲ τὰ κύματα τῶν Ἑλληνικῶν θαλασσῶν, ἔζησε καὶ τὰς πλέον τρικυμιώδεις ἡμέρας τοῦ χειμῶνος εἰς τὴν ἀγρίαν τῶν στοιχείων πάλιν, χωρὶς ἀνάπαυσιν καὶ διακοπὴν. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ πλωτοῦ νοσοκομείου ἢ **Ἀλβανία** ὑπῆρξεν ἓνα εἶδος ἀγίας καὶ ἀδελφῆς μαζί διὰ τὰς χιλιάδας τῶν τραυματιῶν, οἱ ὁποῖοι μετεφέροντο ἀπὸ τὴν Ἡπειρον καὶ τὴν Μακεδονίαν εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἄγρυπνος ὁλοκλήρους νύκτας πλησίον τῶν βαρύτερα πληγωμένων, ἀκούραστος εἰς κάθε νοσηλευτικὴν ὑπηρεσίαν, ἀνεξάντλητος εἰς στοργὴν καὶ ὑπομονὴν καὶ γλυκύτητα, ἔγινε τὸ εἶδωλον τῶν ἀνδρῶν, ἢ θρυλικὴ βασιλοπούλα ποῦ θὰ ζήσῃ ἀδελφωμένη μὲ τὴν ἰδέαν τῆς πατρίδος, μέσα εἰς τὰ στήθη ἐκείνων ποῦ ἐπολέμησαν καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμα των εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν: Ὑπῆρξεν ἡ φωτεινὴ ἐλπίς μέσα εἰς τὸ σκότος τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀγωνίας ἐκείνων, ποῦ καὶ ὅταν σώζονται ἀπὸ τὸν θάνατον μένουν ὅμως ἀκρωτηριασμένοι, ἀνάπηροι, ἀνίκανοι δι' ὅλην τὴν ζωὴν. Εἰς τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς ἀπελπισίας των, ἡ συμπάθεια ἐκείνης ἦτο μεγάλη παρηγορία καὶ ἀνακούφισις.

Εἰς τριάντα δύο ἀνέρχονται τὰ ταξείδια τῆς Ἀλβανίας καὶ εἰς πέντε χιλ. διακοσίους οἱ τραυματῖαι, οἱ ὁποῖοι μετεκομίσθησαν ἐφόσον ἢ Ἀλβανία διετέλει ὑπὸ τὴν πριγκήπισσαν Μαρίαν. Μόνον οἱ γόοι καὶ οἱ στεναγμοὶ τῶν δυστυχῶν, μόνον ἡ ἐπιθανάτιος ἀγωνία τῶν ἐτοιμοθανάτων θὰ ἦρξει νὰ ἀποθαρρύνῃ εὐθὺς ἀπὸ τὸ πρῶτον ταξεῖδι καὶ τὴν ἡρωϊκωτέραν ἀκόμη ψυχὴν. Ἡ πριγκήπισσα Μαρία ὅμως ὑπέφερε τὸ μαρτύριον αὐτὸ τοῦ πόνου, μαζί μὲ τοὺς κόπους καὶ τὰς φροντίδας τῶν πρώτων βοηθειῶν, μαζί μὲ τὴν φυσικὴν εὐπάθειαν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπόκεινται ὅσοι ταξειδεύουν μὲ θάλασσαν τρικυμιώδη.

Ἡ πριγκήπισσα δὲν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν ἑαυτὸν της οὔτε νὰ ὑποφέρῃ. Ἡ θέλησις ἐνικοῦσε κάθε ἀδυναμίαν φυσικὴν καὶ τὰ νεῦρα τῆς κόρης τοῦ ἡρωϊκοῦ γένους τῶν Βοναπαρτῶν ἀνέπτυξαν ὅλην τὴν ἀντοχὴν των, ὅλην τὴν δύνα-

Ὁ ἡρωϊκὸς Κρῆς μικρὸς Μεσσαλῆς μὲ τὴν μικρὰν Μητρυτῆ Ὁ πιερόττος Νατσούλης μὲ τὴν ἀδελφούλαν του.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΧΟΡΟΝ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΩΝ

μιν μᾶς χαλυβδίνης κληρονομικότητος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτὴν τῶν ἡρωϊκῶν παληγαριῶν, ποῦ ἀντιοῦσαν ἐλπίδα ἀπὸ τὸ φωτεινὸν βλέμμα της καὶ παρηγορίαν καὶ ἐγκαρτέρησιν ἀπὸ τὴν μεγάλην καὶ χωρὶς ὄρια καλωσύνην τῆς ψυχῆς της.

Ἀλλὰ τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ἔργου ἐν γένει τῆς πριγκήπισσης Μαρίας ἔχει ἡ ἀκάματος συνεργάτης καὶ σύμβουλος τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος, κ. Ἐλμίνα Νάζου.

Εὐθὺς ὡς ἔφθασεν ἡ πριγκήπισσα εἰς Ἀθήνας ἠρξισαν αἱ ἐνέργειαι καὶ συνεννοήσεις μὲ τὸ Ὑγεινὸν τμήμα τοῦ στρατοῦ, διὰ τοῦ ὁποῦ παρεχωρήθη τὸ ἐπίτακτον ἀτιμόπλοιον ἢ **Ἀλβανία** ὡς πλωτὸν νοσοκομεῖον.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἡ πριγκήπισσα πολυπλασιάζεται εἰς σκέψιν, εἰς δρᾶσιν, εἰς ἐνεργείας. Τηλεγραφεῖ ἀμέσως εἰς τὴν Ἐταιρείαν

τῶν Γυναικῶν τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Γαλλίας καὶ ζητεῖ τὴν ἀποστολὴν δι' ἰδίων της δαπανῶν δώδεκα νοσοκόμων. Συγχρόνως ἡ κ. Νάζου τίθεται ὑπὸ ἀτιμόν. Ἡ μεταβολὴ ἐνὸς ἀτιμοπλοίου ἐμπορικοῦ εἰς νοσοκομεῖον εἶναι τὸ δυσκολώτερον πρᾶγμα τοῦ κόσμου. Πρέπει νὰ ἀπολυμανθῇ, νὰ παύσῃ νὰ εἶναι βαπόρι τῆς δι' ἀτιμοῦ κινήσεως καὶ τοῦ διευθύνοντος αὐτὴν προσωπικοῦ, καὶ νὰ γείνη νοσοκομεῖον, μὲ αἰθούσας καὶ κοιτῶνας τραυματιῶν, μὲ χειρουργεῖα, μὲ φαρμακεία. Ἀπὸ τὰ ἀμπάρια ποῦ ἀπολυμαίνονται καὶ χροματίζονται καὶ στρώνονται μὲ λινέλαια καὶ στολίζονται μὲ κρεμαστάς κλῖνας ἕως τὰς μεγάλας αἰθούσας καὶ τὸ κατάστημα ποῦ γεμίζει μὲ κοιτῶνας καὶ σκινας ἢ Ἀλβανία μὲσα εἰς μίαν ἑβδομάδα χάρις εἰς τὴν φωτεινὴν ἐργατικότητά της κ. Νάζου γίνεται τὸ πλωτὸν

ΓΩΝΑΙΚΕΙΑ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΑΙΤΕΡΛΙΚ

Ἡ ἄβυσσος εἶναι ἐμπρός μας, κενὴ ἀπὸ ὅλα τὰ ὄνειρα τῶν πατέρων μας, οἱ ὁποῖοι ἐπίστευαν ὅτι ἤξευραν τί εὐρίσκειται πέραν τῆς ζωῆς. Ἡμεῖς ἠξεύρομεν μόνον τί δὲν ὑπάρχει, ἢ μᾶλλον ὅ,τι ἐμάθαμε νὰ ἀγνοοῦμεν. Ἀναμείνοντες ὅτι μίᾳ ἐπιστημονικῇ βεβαιότητι δύναται νὰ διαλύσῃ τὰ σκότη, τὸ μόνον σημεῖον ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει, διότι εὐρίσκεται εἰς τὸν στενὸν κύκλον, τὸν ὁποῖον διαγράφει ἡ ἀντίληψις μας, εἶναι νὰ ἠξεύρωμεν, ἂν τὸ ἄγνωστον, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνομεν εἶναι ἢ ὄχι ἐπίφοβον.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰς θερησκευτικὰς δοξασίας, δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τέσσαρας λύσεις. Τὴν τελείαν καταστροφὴν, τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ζωῆς μὲ τὴν σημερινὴν μας συνείδησιν, τὴν συνέχισιν τῆς ζωῆς χωρὶς καμμίαν συνείδησιν καὶ τέλος τὴν ἐξακολούθησιν μὲ συνείδησιν διάφορον τῆς σημερινῆς.

Ἡ τελεία καταστροφὴ εἶναι ἀδύνατος. Εἴμεθα φυλακισμένοι εἰς ἄπειρον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει διέξοδον, ὅπου τὰ πάντα διασκορτίζονται, χωρὶς τίποτε νὰ χάνεται, οὔτε ἐν μόνον, οὔτε μίᾳ σκέψις δὲν δύναται νὰ πέσουν ἔξω ἀπὸ τὸ

σύμπαν, τὸν χρόνον καὶ τὴν ἔκτασιν. Οὔτε ἓνα ἄτομον ἀπὸ τὴν σάρκα μας, οὔτε μίᾳ δόνησις τῶν νεύρων μας δὲν θὰ παύσουν νὰ ὑπάρχουν, ἀφοῦ δὲν εὐρίσκεται μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει τίποτε. Ἡ φυταύγεια ἑνὸς ἀστρου σφυσμένου πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν πλανᾶται ἀκόμη εἰς τὸν αἰθέρα, ὅπου τὰ μάτια μας, θὰ τὴν συναντήσουν, ἴσως, ἀπόψε, ἐνῶ ἐξακολουθεῖ τὸν χωρὶς τέρμα δρόμον τῆς.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει δι' ὅλα ὅσα βλέπομεν, ὡς καὶ δι' ὅσα δὲν βλέπομεν. Διὰ νὰ οἴσθωμεν εἰς τὴν ἐκμηδένισιν ἓνα πρᾶγμα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τὸ μηδέν, τὸ τίποτε. Καὶ ἐὰν ὑπάρχῃ ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν, τότε παύει νὰ εἶναι μηδέν.

Εὐθὺς ὡς σκεφθῶμεν νὰ τὸ ἀναλύσωμεν, νὰ τὸ καθορίσωμεν ἢ νὰ τὸ ἐννοήσωμεν αἱ ἐκφράσεις καὶ αἱ σκέψεις μᾶς λείπουν, διότι ἀντίκειται εἰς τὴν σκέψιν μας νὰ συλλάβῃ τὰ ὅρια τοῦ ἀπείρου, ἑνὸς ἀπείρου σκοτεινοῦ, ἀντιθέτου πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡ διανοητικότης μας προσπαθεῖ νὰ φωτίσῃ. Διότι ὀνομάζομεν μηδέν ὅ,τι διαφεύγει τὰς αἰσθήσεις μας ἢ τὴν ἀντίληψιν μας, τὸ ὁποῖον ὅμως ὑπάρχει ἐν ἀγνοίᾳ μας.

Ἄλλ' ἐὰν ἡ καταστροφὴ τοῦ κόσμου καὶ τῶν πραγμάτων εἶναι ἀδύνατος, εἶναι ἴσως ὀλιγότερον βέβαιον, ὅτι ὁ θάνατός των εἶναι δυνατός.

Ἡ ΚΕΝΤΙΣΤΡΙΑ ΤΟΥ GEROME

— Ἀμέσως θὰ ἔλθω, τοῦ εἶπεν ἀπὸ μέσα.

Ἐμείνεν εἰς τὴν πολυθρόναν τοῦ κυττάζοντος τὸ πάρο. Ἀνάμεσα στὰ κλαδιά ἐφαίνετο ὁ οὐρανὸς ὀλοκόκκινος, καὶ σ' αὐτὸ τὸ φόντο τὰ γέρικα δένδρα ἐφαίνοντο ἀκόμη πειὸ σκοτεινὰ καὶ κουρασμένα, ἢ πυκνὲς σκιὰς ἀπλώνοντο ἀργὰ ἀργὰ, ἢ σιωπὴ ἐγένετο μεγαλειτέρα. Καὶ ὁ Ἰππόλυτος εὗρισκεν εἰχαρίστησιν νὰ φαντάζεται μέσα εἰς τὴν σκιὰ τὴν σιλουέττα μιᾶς γνωστῆς γυναικός, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπεριπατοῦσεν ἐνῶ ἐκεῖνη ἐστηρίζετο ἐπάνω του.

— Καλημέρα— ἠκούσθη μιὰ φωνὴ δυνατὴ.

Ἐτινάχθη ὄρθιος καὶ ἐστράφη ὀλίγον.

Ἐμπρὸς τοῦ ἐστέκετο μιὰ νέα μετρίου ἀναστήματος, μὲ στακτὸ φῶρεμα, καὶ κἄτι ἄσπρο ἀερώδες, ὡς ἀν νυμφικὸν πέπλον. Τοῦ ἔδωσε τὸ χέρι καὶ τὸν ρώτησε:

— Εἶστε ὁ Ἰππόλυτος Σεργιέβιτς, δὲν εἶναι ἔτσι; Εἶμαι ἡ Ὀλέσσοβα. Εἴξευρα ὅτι θὰ ἐφθάνετε σήμερον καὶ ἦλθα νὰ ἰδῶ πῶς εἶσθε. Ποτὲ δὲν εἶδα σοφοὺς καὶ δὲν ἐφανταζόμην πῶς θὰ εἶναι ἔτσι.

Ἐνα μικρὸ δυνατό χέρι ἔσφιγγε τὸ δικό του καὶ αὐτὸς λίγο σαστισμένος μὲ τὴν αἰφνιδίαν αὐτὴν ἐπίθεσιν τὴν ἐχαιρέτισε σιωπηλῶς. Ἐσκέπτετο ὅτι ἂν ἐκύτταζε τὸ πρόσωπό της θὰ ἐβέλεπε τὴν ἐκφρασιν μιᾶς μεγάλης φιλαρεσκείας. Ὅμως ὅταν τὴν παρετήρησε εἶδε τὰ μεγάλα σκοτεινὰ μάτια, ποῦ γελοῦσαν μ' ἕνα ὕφος ἀδῶ καὶ χαϊδευτικὸ κ' ἐφώτιζαν τὸ ὄραϊο της κρύσοπο. Ὁ Ἰππόλυτος ἐνθυμήθη ὅτι εἶδε κἄποτε ἕνα ὅμοιο κεφάλι ὄραϊο καὶ ὑπερήφανο εἰς ἕνα παλαιὸ Ἰταλικὸ ἔργον, μὲ τὸ μικρὸ στόμα, τὸ ὑψηλὸ μέτωπο, καὶ τὰ μεγάλα μάτια.

— Μὲ συγχωρεῖτε. Θὰ φωνιάξω νὰ φέρουν φῶς· καθήστε σὰς παρακαλῶ.

— Μὴν ἐνοχλεῖσθε, εἶμαι σὰν εἰς τὸ σπῆτι μου ἔδω εἶπε, καὶ ἐκάθισε σὲ μιὰ πολυθρόνα.

Ἐστέκετο ὄρθιος ἀπέναντί της, τὴν ἐκύτταζε καὶ ἠσθάνετο ὅτι ἔπρεπε νὰ ὀμιλήσῃ. Ἀλλὰ ἐκεῖνη χωρὶς νὰ ἐνοχλήται διόλου ἀπὸ τὸ ἐπίμονο βλέμμα του, ἄρχισε πρῶτη νὰ ὀμιλῇ. Τὸν ἠρώτησε ἂν ἔκαμε καλὸ ταξεῖδι, ἂν ἢ ἐξοχὴ τοῦ ἄρεσε, ἂν θὰ ἔμενε πολὺ, καὶ ἐκεῖνος τῆς ἀπαντοῦσε μὲ μονοσύλλαβα. Ἦτον σὰν ζαλισμένος ἀπὸ κάποιον κτύπημα, καὶ τὸ πνεῦμα του συνήθως τῶσον διαυγές, ἦτο σκοτισμένο αὐτὴν τὴν στιγμήν ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν αἰφνιδίων ἐντυπώσεων. Τὴν ἐθαύμαζε καὶ συγχρόνως ἦτο θυμωμένος μὲ τὸν ἑαυτόν του. Ἡ νέα, ὀλη ὑγεία ἐκάθητο ἀπέναντί του καὶ τοῦ ἔλεγε μικρολογήματα, συνηθισμένα εἰς ἀνθρώπους ποῦ συναντῶνται διὰ πρῶτην φοράν. Τὰ μαλλιά της ἦσαν ζουρὰ καστανά, τὰ μάτια της καὶ τὰ

φρύδια της εἶχαν σκοτεινότερο χρῶμα, καὶ τὸ δέσμα της ἐμυροβολοῦσε ὑγείαν καὶ νεότητα: Ἡ εὐμορφία της ἦτο τόσον δελεαστικὴ, ὥστε ὁ Ἰππόλυτος ἠσθάνετο ὡς ἂν ἢ μισὴ του ὑπαρξίς νὰ εἶχε ἀπορροφηθῇ ἀπὸ τὴν γυναῖκα αὐτὴν, ἢ ὁποῖα τὸν ὑπεδούλωνεν καὶ ἀπαντοῦσεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις της χωρὶς νὰ ἔχη τὴν δύναμιν νὰ ἀποσπᾷ τὰ μάτια του ἀπ' ἐπάνω της. Ἔτσι ἐξηκολούθησεν ἕως ὅτου ἡ ἀδελφὴ του ἐνεφανίσθη εἰς τὴν ταράτσα μὲ τὴν ἐπιφώνησιν.

— Κύτταξε τὴν πονηρή! καὶ ἐγὼ τὴν ἐξητοῦσα ἐκεῖ πέρα! (Ἐπεται συνέχεια)

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

Η'.

Αἱ ἰδέαι τὰς ὁποίας ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς στίχους τοῦ Μαρκοῦ, ἂν θέλωμεν νὰ τὰς ἐξετάσωμεν αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς, ἰδέαι περὶ ἀθανασίας ψυχῆς, περὶ ὑπάρξεως καλλιτέρου κόσμου περὶ τῆς ἰσαγγέλου φύσεως τῶν ὀραίων γυναικῶν καὶ τῆς ἀντικειμενικῆς ὑποστάσεως τοῦ ὀραίου, περὶ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης τῆς πατρίδος, ἰδέαι πλατωνικαί, χριστιανικαί, σοβινιστικαί, δὲν εἶναι τόσον νέαι καὶ τόσον ἐκτακτοὶ σήμερον, ὥστε νὰ μὴ τὰς εὗρίσκετε συχνὰ ἀποτελούσας τὸ πνευματικὸν κεφάλαιον καὶ στενοκεφάλων ἀνθρώπων καὶ διατελούντων ἕξω πάσης ἐπιστημονικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς κινήσεως καὶ προόδου. Τὰ δὲ θέματα τῶν στίχων τούτων, ἐρωτικῶν ἀσματίων, θρηνητικῶν ἐλεγείων, πατριωτικῶν ᾠδῶν, καὶ ποίως ποιητίσκος, ἐκ τῶν οἰκτροτέρων, καὶ ποίον μαθητῆριον δὲν τὰ ἐξεμεταλλεύθη καὶ δὲν παρεγέμισε μὲ αὐτὰ τὰς στήλας τῶν ἐπαρχιακῶν ἐφημερίδων καὶ τὰ καλάθια τῶν Ἀθηναϊκῶν περιοδικῶν: Ἄλλ' ἐδῶ ἴσα ἴσα κείται τὸ μυστήριον τῆς Τέχνης, καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ποιητοῦ. Τὴν χάριν καὶ τὴν δύναμιν τῶν «Ποιητικῶν Ἔργων» δὲν πρέπει νὰ τὴν ζητήσωμεν χωριστά, οὔτε εἰς τὸ εἶδος οὔτε εἰς τὴν ὕλην τῶν, ἀλλ' ὅμοι εἰς τὴν ἀριστοτεχνικὴν συγχώνευσιν ἀμφοτέρων τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα μόνον ἠνωμένα ἔχουν ὑπόστασιν, πρωτοτυπίαν, ζῶν, κάλλος, νεότητα, μόνον ἠνωμένα ἐκχύνουν ἐκεῖνην τὴν «πρωτάκουστον φωνήν» καὶ εἶναι γεμάτ' ἀπὸ ἀκελαϊδισμὸν ἀτελείωτον». Ἡ Μοῦσα τοῦ ποιητοῦ ὡς τὸ Πνεῦμα τῆς ἀνοίξεως (Ἡ Ἀνοίξις καὶ τὸ Παληκάρι τῆς Ἡπείρου) «περιχύνει φύσημα ζωῆς» εἰς τὰ ἄψυχα καὶ ἐπὶ παλαιῶν θεμάτων θεμελιώνει νέους στίχους.

Ἡ Ἔρως, ὁ Θάνατος, ἡ Πατρίς. Οἱ τρεῖς κοίσι ἀλλὰ καὶ μεγάλοι τύποι τῆς ποιήσεως.

ΛΥΣΤΡΙΑΚΟΙ ΛΕΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΤΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ ΜΕΛΕΤΩΝΤΕΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΣΕΡΒΩΝ ΕΠΙΘΕΣΙΝ

ἐπὶ τούτων πλανᾶται καὶ δι' αὐτῶν ρυθμίζεται τὸ ἄσμα τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ. Πρὸ αὐτοῦ τὰ πάντα ἐμφανίζονται ὄραϊα, αἴσια, περιβεβλημένα τὸν στέφανον τῆς αἰωνίας νεότητος· καὶ ἐνθυμείσθε πάλιν τοὺς λόγους τοῦ Ἰάϊν περὶ τοῦ ποιητοῦ τοῦ πάϊτοτε παρθενικοῦ καὶ νεάζοντος. Ὁ ἔρως δὲν εἶναι ἢ παγὶς τοῦ Σοπερχάουερ, τὴν ὁποίαν ἢ φύσις στήγει εἰς τὸ ἄτομον πρὸς ὄφελος τοῦ εἶδους· δὲν εἶναι ὁ ἀδελφὸς τοῦ θανάτου, τὸ ὁποῖον μετὰ φρενητιώδους ἀπαισιοδοξίας ἐξυμνοῦν ὁ Λεοπάρδης καὶ ἡ Ἀκκερμαν. Δὲν εἶναι οὐδ' ὁ ὕπουλος Θεός, ὅστις μᾶς ρίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας προδοτικῆς καὶ ἀναξίας γυναικός, οὐδὲ τὸ ἄκρατον πάθος τὸ πυρπολοῦν τὴν καρδίαν, σαλεῖον τὸ λογικὸν καὶ εἶτα ἀπογοητεῖον καὶ βυθίζον εἰς ἀπόγνωσιν. Ὁ ποιητὴς ἂν πάσχη, ἀπὸ τὴν νοσταλγίαν τῶν ἀστρων πάσχει. Ὁ ἔρως τὸν ὁποῖον ψάλλει εἶναι ἢ οὐρανία μέθη ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποῖου ἀνυψούμεθα ὑπεράνω τῶν γηϊνῶν, διακρίνομεν καθαρῶτα τοὺς τύπους τοῦ Πλάτωνος καλτοὺς παραδείσους τοῦ Δάντου, καὶ αἰσθανόμεθα νὰ θίγωσιν ἡμᾶς αἱ πτέρυγες τῶν ἀγγέλων. Ὁ ἔρως τὸν ὁποῖον ψάλλει ὁ ποιητὴς εἶναι μυστήριον ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ὁποῖου τὸ γυναικεῖον

κάλλος δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀρμονία τις χρωμάτων καὶ σχημάτων φαινομενικῆ, ἀλλ' ἀπόρροια τοῦ θείου καλοῦ τοῦ πηγάζοντος ἐκ τοῦ Ἀθανάτου. «Τὰ πρῶτα Λιανοτράγουδα» εἶναι γραμμένα συμφώνως πρὸς τὴν ἀντίληψιν ταύτην. Εἶναι αὐτὰ τὰ πρῶτα κατὰ χροιολογικὴν τάξιν στιχουργήματά του. Ὁ ποιητὴς αἰσθηματολογεῖ μὲ φθονητὴν ὀλιγότητα στίχων καὶ στροφῶν μικρότητα εἰς μελωδικοὺς ὀκτασυλλάβους, ἐσπαρμένους ἀπὸ ῥοδοστόλιστους Ἀπρίλιδες, οὐρανίους θόλους, ἀστροφεγγαῖς, ἀκρογᾶλια, παρθενικά λουλούδια, κόσμους μακρινούς, ἀγγέλους, ἀνθόνερα καὶ ἄστρα». Ὁ ποιητὴς δὲν ἀφίνεται οὐδ' εἰς ἐκτενεῖς περιγραφὰς φυσικῶν ἀπόψεων, οὐδ' εἰς ἐξηκριβωμένας ἀπεικονίσεις τοῦ ἀντικειμένου τῆς λατρείας του, οὐδ' εἰς μεγάλας κραυγὰς δυσκόλως συνεχόμενου πάθους, Ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου δανείζεται τὰ μάλλον ἀγὰ καὶ αἰθέρια στοιχεῖα, ὅσα τοῦ ἀναγκαιοῦν ἀπολύτως πρὸς ἐκφρασιν ὅσον τὸ δυνατὸν ὁποῖον εἶναι βυθισμένος. Διὰ τοῦτο δύο ἢ τρία ποιήματα τῆς συλλογῆς, λ. χ. «Ἐπιθυμία» καὶ ὁ «Μαγνητισμός», φαίνονται ὡς νὰ ἀποτελοῦν παραφωνίαν ἐν μέσῳ τῆς λευκῆς ἐξ

ἀκτινών και ὄνειρων ἀρμονίας τῶν ἄλλων, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι καταβιβάζουν τὸ πνεῦμά μας εἰς εὐτελέστερα. Ἡ ποίησις τοῦ Μαρκοῦ, ἂν καὶ πλουσία εἰς στίχους οἱ ὁποῖοι ἀποδίδουν ἄλλην τὴν εὐγραμμον καθάρτητα καὶ τὸ πλαστικὸν κάλλος τῆς ἑλληνικῆς φύσεως, σχετίζεται στενωτέρου πρὸς τὴν μουσικὴν ἢ πρὸς τὴν πλαστικὴν. Θέλω νὰ εἶπω ὅτι τὸ ὕψος αὐτοῦ διακρίνει ὄχι τόσο ἡ ἀκρίβεια τῶν εἰκόνων ὅσον ἡ ἐκ τῶν εἰκόνων τούτων, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀκριβοῦς αὐτῶν καταλειπομένη εἰς τὸ πνεῦμα γλυκεῖα καὶ ἀόριστος ἐντύπωσις. Ἐπιτείνει δὲ τὸν μουσικὸν χαρακτῆρα τῆς ποιήσεως αὐτῆς τὸ κεκαλυμμένον τῆς ἐκφράσεως, ἡ ἔλλειψις τῶν περισσῶν ρητορικῶν ἀναπτύξεων καὶ τῶν πολυτρόπων ἐπαναλήψεων τῆς αὐτῆς ἰδέας, καὶ ἡ φρόνησις τοῦ νὰ μὴ ἐκτίθεται πλήρης αὐτῆ, ἀλλὰ ν' ἀφίνεται ἡ συμπλήρωσις τῆς εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναγώστου, καθ' ὅσον οὔτω γεννᾶται μόνον ἡ καλλιτεχνικὴ ἀπόλαυσις.

Τὸ ποιητικὸν τοῦτο ἡμίφως αισθανόμεθα βαθύτερον ἔτι εἰς τοὺς στίχους τοὺς ὁποῖους ἐμπνέει ὁ θάνατος. Ὁ θάνατος διὰ τὸν ποιητὴν μας δὲν εἶνε φρικώδης τις κάθοδος «κάτω στὰ Τάρταρα τῆς γῆς τὰ κρυοπαγόμενα», οὐδ' ἀπλή μεταβολὴ καταστάσεως, οὐδὲ συγχώνευσις μετὰ τοῦ σύμπαντος, οὐδ' ἐπιστροφή εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν ὁ θάνατος εἶναι ἀναγέννησις εἰς ὀλβιωτέρους κόσμους, νέα ζωὴ εἰς παραδείσους ἀσυλλήπτου φωτὸς καὶ κάλλους. (Τὸ **πρῶτο ψυχασάββατο, Παρηγοριαίς, τὸ Κανάρι μου, Στὸ θάνατο Ἰουλλίου Τυπάλδου, Ἡ Ἀγία Αἰκατερίνη, Κλάψε** κτλ.). Ἐν ἑξ αὐτῶν, τὸ κάλλιτον, «Ρεγγίνα Σκάρπα» ἐπιγραφόμενον ἐν τῷ ὁμοίῳ θρηνεῖται ὁ θάνατος νέας κόρης, χαρακτηρίζει ζωηρῶς τὴν δύναμιν τοῦ ποιητοῦ εἰς τὸ νὰ ἀνακαιῖξῃ παλαιὰ θέματα καὶ τὴν φροντίδα τοῦ εἰς τὸ νὰ ἀποσταλάξῃ τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων, παραλαμβάνων ἐξ αὐτῶν τὸν αἰθέρα καὶ καταρρίπτων τὸ ὑπόλοιπον ὡς περιττόν. Δὲν βλέπετε εἰς αὐτὸ νεκροκρέββατα, καὶ λαμπάδες, καὶ παππάδες, δὲν ὀσφραίνεσθε λιβανωτόν, δὲν παρίστασθε εἰς στηθοκοπήματα, καὶ δὲν ἀκούετε μυρολόγια· τίποτε ὑλικόν, δηλονότι πεζόν· ὅλα πνευματικά, καὶ ἐκλεκτά, καὶ αὔλα, καὶ μουσικά. Ἀλλὰ τὸ ἀκρότατον ὑπόδειγμα τῆς τέχνης μας παρέχει εἰς τὸ «Παράπονο τῆς πεθαμμένης», μικρὸν ἀριστοῦργημα δεκαεσσάρων ἐτῶν παιδίσκη ἐγκατέλειπε τὴν ζωὴν ἴσα ἴσα καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχισε νὰ γλυκοχαράξῃ μέσα της ἡ ζωὴ ὑπὸ τὴν γλυκυτάτην ἐκδήλωσιν αὐτῆς, ὄχι μὲ τὸ αἶσθημα ἀλλὰ μὲ τὸ προαίσθημα τοῦ ἔ-

ρωτος. Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀνοίξεως, τὸ ζωογονοῦν, «καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὰ ἀπόκρυφα τῆς γῆς ἐξανᾶπτει καὶ μέσα εἰς αὐτὸ τὸ μῆμα τὴν λαχτᾶρα τῆς ζωῆς». Καὶ ὁ Μαρκοῦς μᾶς ψυθυρίζει, μᾶς ἐκμυστηρεύεται τὸ «Παράπονο τῆς πεθαμμένης», τὸ ὁποῖον μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς διὰ τὴν εἰσοδύση εἰς τὰ ἔγκατα τῆς καρδίας.

Κόσμε ὦραϊε, μὲ πόση λαύρα
Σ' ἔχω τώρα ἔς τὴν καρδιά!
Ἦ' ἄπριλιού σου ἀκούω τὴν αὐρα
Καὶ ἔς τὸ λάκκο μου βαθεῖα!

Μ' ὅσα ὀλοῦθε ἡ γῆ φυτρώνει
Νᾶταν, Θεέ μου βολετό
Ἄπ' τὸ χῶμα ποῦ μὲ ζώνει
Σὰν τριαντάφυλλο νὰ βγῶ.

Πρὶν ὁ θάνατος μὲ σύρει
Σὲ ἀλουλούδισταίς ἐρημιαῖς,
Εἶδα τέτοιο πανηγύρι
Δεκατέσσαραις φοραῖς.

Μόλις εἶχα ἡ μαύρη ἀρχίσει
Ἄνταπόκρισι γλυκεῖα
Μὲ τ' ἀέρι μὲ τὴ βρύσι,
Μὲ τὰ πράσινα κλαριά.

Τὰ λουλούδια ἡ χλόη τὸ πλήθος
Ἄπὸ τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ
Κάτι μῶλεγεν στὸ στήθος.
Ποῦ δὲν ἔφτανε στὸ νοῦ.

Νέα ἔς τὰ μάτια μου εἶχαν πάρει
Τὰ χαράματα ὁμορφιά,
Καὶ μοῦ ξύπναε τὸ φεγγάρι
Χίλια αἰσθήματα κρυφά.

Ἦ' ἀνθισμένα ἡ ἔς ἀγρια μέρη
Περπατοῦντας μοναχῆ.
Ποιός, ἐρώτουνα, ποιός ξέρει
Τὸ τί αἰσθάνωμαι νὰ πῆ:

Σὲ θωριὰ χαριτωμένη,
Ἦ' ἓνα μάτι ἀγγελικόν
Τὴν ἀπόκρισι γραμμένη
Κάπως ἔφτασα νὰ ἰδῶ.

Προτοῦ ξάστερα μὲ θάρρος
Μοῦ τὴ δώση ἡ φωνῆ.
Σὰ γεράκι ἐχύθη ὁ Χάρος,
Κ' ἐδῶ μ' ἔρριξε νεκρῆ.

ρῶμοια ἀναγνώσματα ἐπὶ τῆς παιδικῆς θελήσεως εἶναι ἀπελπιστικά.

Ἐπὶ ἑκατὸν τοιούτων παιδιῶν, τὰ ὁποῖα ἀποθαρρύνονται ἕνεκα κακῆς διευθύνσεως τῶν γονέων καὶ ἀδυνατοῦν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰς δυσκολίας τῆς ζωῆς, τελειώνουν δὲ μὲ φυσικὴν ἢ ἠθικὴν αὐτοκτονίαν, ὑπάρχουν χιλιάδες, τὰ ὁποῖα παλαιὸν μὲ ἠρωϊσμόν ἐνίοτε καὶ μὲ φαιδρότητα καὶ εὐθυμίαν.

Τὰ αἴτια ποῦ προκαλοῦν συνήθως πλὴν τῶν ἄλλων τὰς αὐτοκτονίας εἶναι ἡ μητρικὴ ἀνατροφή, εἶναι ἡ ἀδικος ἐπίπληξις ἢ τιμωρία, ἡ πνευματικὴ ὑπεργόποισις, ἡ ἀποτυχία εἰς τὰς ἐξετάσεις.

Ἡ μητρικὴ ἀνατροφή παίζει δυστυχῶς τόσο εἰς τὰς αὐτοκτονίας, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν κατάπτωσιν τῶν παιδιῶν ζωηρότατον μέρος. Μητέρες ἀσθενεῖαι, ἀδύνατοι, χωρὶς χαρακτῆρα, χωρὶς σοβαρὰν μόρφωσιν δημιουργοῦν παιδιὰ ἐκφυλα, ἀδύνατα τὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν ἐλαχίστην δυσκολίαν τῆς ζωῆς.

Ἡ ζωὴ εἶναι μοιραῖως δι' ὅλους δύσκολος, ἀλλὰ πρὸ πάντων διὰ τὰ λεπτὰ καὶ εὐθραυστα πλάσματα τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ ἔχει ζυμωθῆ με ὑπερβολικὴν μητρικὴν τροφικότητα. Ἡ πρώτη ἀντίστασις τῆς τύχης, ἡ πρώτη ἐμφάνισις τοῦ πόνου πληγόνει ὀδυνηρὰ τὰς τροφείας ψυχάς, αἱ ὁποῖαι ἐγνωρίσαν μόνον τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀρμονίαν τῆς μητρικῆς ἐστίας προωρισμένα διὰ νὰ ζήσουν μόνον εἰς κάποιαν ἀνύπνευτον φανταστικὴν Ἐδέμ.

Ἡ ζωὴ διὰ τὰ πλάσματα αὐτά, ὅταν τοὺς παρουσιασθῇ μετὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς δυσκολίας τῆς καταπᾶ ὄχι πάλι, ἀλλὰ ἦττα, καταστροφή τῆς ὄνειρευθείσης εὐτυχίας.

Εἰς τὴν τροφικότητα αὐτὴν τῆς ἀνατροφῆς οἱ ἄγγλοι πρῶτοι ἀντέταξαν τὴν ζωὴν τοῦ ἀθλητισμοῦ, μετὰ αὐτὴν δὲ καὶ τὴν ὀρθοπαιδίαν τῆς θελήσεως. Ἰσχυραὶ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις συμπληροῦν ἀρίστα τὸ ἔργον τῆς νέας αὐτῆς ἀνατροφῆς.

Καὶ ὁ Maurice Barrés προκειμένου περὶ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ὡς πολυτίμου παραγόντος διὰ τὴν ἀνατροφήν λέγει «Παραδέχομαι ἐπὶ τέλος, μετ' ὅλην τὴν περιτοῦ ἐναντίου πεποιθήσίν μου ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ νέα ἠθικὴ. Ἀλλ' οἱ φανατικώτεροί τῆς ἀπόστολοι ὁμολογοῦν ὅτι δὲν εὐρέθη ἀκόμη. Καὶ ἐρωτῶ: ἀφοῦ δὲν εφεύρετε ἀκόμη τὴν ἠθικὴν αὐτὴν διατὶ δὲν χρησιμοποιεῖτε τὴν παλαιάν; Διατὶ δὲν ἐμπνέετε εἰς τὰ παιδιὰ τὴν πίστιν, τὸ στήριγμα αὐτὸ καὶ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν παρηγορίαν τῶν ἀδυνάτων;

M. ΔΑΜΕΙΔΟΥ

Μνήμη τέτοια μὲ πλακώνει
Σὰν τὸ χῶμα μου βαρεῖα,
Γ' ἄλλου κόσμου χελιδόνι
Θεὲ νὰ πάω κ' ἐγὼ ψηλά!

ὦ Χριστέ μου, ἄς ξαναζήσω
Μόνον ὅσο εἶν' ἄρκετό
Τῆς καρδιᾶς μου νὰ γνωρίσω
Τὸ μεγάλο μυστικό!

[Ἄπὸ τὰ «**Κριτικά**» τοῦ κ. Κ. Παλαμά].

ΠΑΙΔΙΚΑΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΙ

Ἐπὶ τὴν ἀνατροφὴν παιδιῶν ποῦ αὐτοκτονοῦν, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μετὰ τὴν διάδοσιν τῶν εὐθύνων μυθιστορημάτων, τὰ ὁποῖα γράφονται ἀπὸ συγγραφῆς ἀσυνειδήτους ηἱξήσε κατὰ τρόπον, ποῦ ἐμπνέει ἀνησυχίας.

Ἐν γένει δὲ ὅλα τὰ πάθη, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀναπτύσσονται προῶρος εἰς τὰ παιδιὰ ἔχουν τὴν ἀρχὴν τῶν εἰς τὴν ἀνιθικὸν φιλολογοῖαν καὶ τὰ ἀνιθικά θεάματα τῶν κινηματογράφων.

Ὁ Maurice Barrés τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἀποδίδει ὅλα αὐτὰ τὰ φαινόμενα τοῦ ἠθικοῦ ἐκτροχιασμοῦ τῶν παιδιῶν μεταξὺ ἄλλων καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν ὑγιῶν θρησκευτικῶν ἀρχῶν, καθῶς καὶ εἰς τὴν ἀτελῆ μόρφωσιν τοῦ διδακτικοῦ προσωποποιῶ.

Ἐπὶ τὴν ἀνατροφὴν παιδιῶν, λέγει, οἱ ὁποῖοι μεταχειρίζονται τὴν πνευματικὴν δύναμιν τῶν παιδιῶν, ὅπως τῶν αὐτοκινήτων, εἰς τὰ ὁποῖα αὐξάνουν τὴν ταχύτητα χωρὶς νὰ δυναμώσουν ἀναλόγως τὸ τιμὸν καὶ τὸ φρένο, ἢ ὡς τῶν αἰμαμαξῶν ποῦ ξεκινοῦν μετὰ ἰλιγγιώδη ταχύτητα, χωρὶς νὰ ἔχουν στερεωθῆ ἀναλόγως αἱ γραμμαὶ ἐπάνω εἰς τὰς ὁποίας θὰ τρέξουν.

Εἶναι ἀνάγκη φρένου εἰς τὸ πνευματικὸν τρέξιμον καὶ τὴν ὑπερδιέγερσιν τῆς φαντασίας τῶν παιδιῶν. Αἱ ἀνάγκαι τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἶναι σήμερον ὅτι ἦσαν χθὲς καὶ εἶναι οὕτωπια νὰ πιστεύωμεν ὅτι δύναται νὰ δημιουργηθῇ διὰ τὰ παιδιὰ μας αἰμοσφαῖρα ἀναπνευσίμος ἔξω ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν, τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν.

Τὰ παιδιὰ διαφθειρόνται ἢ αὐτοκτονοῦν λέγει ὁ Durkheim καθηγητῆς τῆς Σορβόννης, διότι τοὺς λείπει ἡ θρησκεία, ἡ ὁποία ἔχει προφυλακτικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

Ἐπὶ τὴν ἀνατροφὴν παιδιῶν εἰς τὰ ὁποῖα οἱ γονεῖς ἐπιτρέπουν νὰ διαβάσουν Σοπεργάουερ καὶ Νίτσε. Αἱ συνέπειαι τὰς ὁποίας ἔχουν τοιαῦτα καὶ πα-

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΓΑΠΩΜΕΝ

Αί ισχυρότεράι μας χαράι και αί ζωηρότεράι λύ-
παι ἔχον ὡς ἑλατήριον τὰς συμπαθείας και τὴν
στοργὴν μας. Δὲν εἶναι λοιπὸν καλὸν τὰ αἰσθήματα
νὰ φθάνουν εἰς ὑπερβολὴν, ἀλλ' οὔτε και νὰ εἶναι
ὑπερβολικὰ ἀποκλειστικά.

Ἡ ἀγάπη ἐνὸς μόνου προσώπου εἶναι ἐπικίνδυνος
διότι εἶναι ἐγωιστικὴ και κατὰ τὸ πλεῖστον μᾶς δίδει
ἀφορμὴν εἰς πολλὰς ἀπογοητεύσεις και λύπας. Ὁ
Χριστὸς μᾶς ἐσύστησε νὰ ἀγαπώμεθα μεταξύ μας,
ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία θέλουσα νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὸν
κίνδυνον τῆς μεγάλης ἀγάπης, στρέφει τὴν προσοχὴν
μας πρὸς τὸν οὐράνιον ἔρωτα, διὰ νὰ μᾶς ἀποσπάσῃ
ἀπὸ τὰς ἀδυναμίας τῆς γῆς.

Ἄς ἀγαπῶμεν ὅλους ὀλίγον, μερικὸς περισσότε-
ρον και κανένα μὲ πάθος. Ἡ ἀγάπη πρὸς ὅλους εἶ-
ναι ἀγία, ἐνῶ ἡ ἀποκλειστικὴ εἶναι ἱκανοποιήσις
προσωπικῆς ἀνάγκης.

Ἀγαπῶμεν διὰ πολλοὺς και διαφόρους λόγους, ἀλλ'
ιδίως διὰ νὰ ἀγαπῶμεν, αὐτὸ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Ἄλλ'
ἐπειδὴ ἡ Ἀγάπη καταντᾷ δεσποτικὴ, τυραννικὴ, ἀδι-
κος, ιδιότροπος εἶναι ἀνανδρία νὰ τὴν ἀνεχόμεθα
δουλικῶς. Ἐχομεν καθῆκον νὰ ἀντιτασσώμεθα εἰς
τὴν τυραννίαν τῆς, ὅταν ἀπειλεῖ νὰ μᾶς παρασύρῃ
εἰς κάποιον κατήφορον ἢ και ἂν τείνῃ εἰς μείωσιν
τοῦ χαρακτήρος μας.

Πρέπει νὰ διακρίνομεν διατί και πῶς ἀγαπῶμεν,
ὅπως πρέπει νὰ διακρίνομεν τὸ εἶδος τῆς ἀγάπης τῶν
ἄλλων πρὸς ἡμᾶς, διὰ νὰ μὴ γινώμεθα οὔτε ἄδικοι,
οὔτε ὑπερβολικοί.

Οἰαδήποτε και ἂν εἶναι ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης, δὲν
πρέπει νὰ ἐμποδίσῃ οὔτε τὴν ἀνεξαρτησίαν μας, οὔτε
τὴν υπερηφάνειάν μας. Ἄς εἴμεθα καλοὶ χωρὶς φθό-
νον και μῖσος, ἀλλ' ὄχι ἄνανδροι.

Τὸ νὰ ὑφιστάμεθα τὴν ἐπιρροὴν ἐκείνων ποῦ ἀγα-
πῶμεν εἶναι φυσικὸν και πρέπον. Ἀλλὰ νὰ χάσωμεν
κάθε ἀτομικότητα και νὰ κύπτωμεν ὑπὸ τὴν κυριό-
τητά των εἶναι ὀλέθριον.

Ὅσον ἀγαπῶμεν περισσότερον τόσον μᾶς ἐπιβάλ-
λεται νὰ διατηροῦμεν τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ἀγάπης
μας. Ἡ μητρικὴ στοργή, ἡ ὑπερτάτη αὐτῆ ἀγάπη
παύει νὰ εἶναι σεβαστὴ ἀπ' ἧς στιγμῆς ἡ μητέρα
ἐπιτρέπει εἰς τὸ παιδί τῆς νὰ κυριαρχῇ ἐπὶ τῆς θε-
λήσεώς τῆς.

Ἡ ἀγάπη τῆς συζύγου ἐξευτελίζεται ἀπ' ἧς στιγ-
μῆς ἀνέχεται τὴν βάρβαρον τυραννίαν τοῦ συζύγου.
Ὁ ἔρως αὐτὸς ὁ πλέον ἰσχυρὸς δὲν ἀντέχει εἰς χυ-
δαιότητα, ἀλλ' οὔτε δύναται νὰ διατηρηθῇ εἰς ἀτ-
μοσφαιραν τυραννίας, χωρὶς νὰ κατακυλίσῃ εἰς αἰ-
σθημα κτηνώδες.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Γάλα. Τὸ γάλα δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ πολλὰς
ἡμέρας χωρὶς νὰ ξυνίση, ἐὰν τοῦ ζήψητε μέσα ὀλίγα
ραπανόφυλα.

Κατὰ τῆς πραδίνης σκουριάς. Συνήθως αὐτὴ
γίνεται ἐπὶ τῶν μετάλλων και τῶν χρυσαφικῶν· τρί-
ψατε αὐτὰς κηλίδας μὲ ἐλαφρὰν βοῦρτσαν βουτηγμένην
εἰς νεφθαλίην και καθαρίζουν.

Διὰ νὰ ἐξαλειψτε τὴν πιτυρίδα. Διὰ νὰ
ἐξαλειψτε τὴν πιτυρίδα μεταχειρίζεσθε διάλυσιν βό-
ρακος σόδας ἐντὸς οἰνοπνεύματος. Βυθίζετε τὴν
ψήκτραν εἰς τὴν διάλυσιν αὐτὴν και τρίβετε δι' αὐ-
τῆς καθ' ἐκάστην τὴν κεφαλὴν. Μία κουταλιὰ ἀπὸ
τὴν διάλυσιν αὐτὴν εἰς ἑκατὸν δράγμα νερό.

Πολλάκις ἓνα φλυτσάνι καφεῆ χωρὶς ζάχαριν θε-
ραπεύει τὴν ἰσχυρότεραν κεφαλαλγίαν.

Συνταγὴ διὰ τὴν ἐπιδερμίδα τῶν χειρῶν.
Διὰ νὰ μὴ καταστρέφεται ἡ ἐπιδερμὶς τῶν χειρῶν
πέρνετε ὀλίγην γλυκερίνην και τὴν ἀνακατώνετε μὲ
ζουμί ἀπὸ λεμόνι· τὸ βράδυ δὲ τὴν ὥρα ποῦ θὰ κοι-
μηθῆτε ἀλείφετε μὲ αὐτὸ τὰ χέρια σας, ἔπειτα φο-
ρεῖτε ἓνα ζευγάρι γάντια πέτσινα και ἀφίνετε ἕως τὸ
πρωί.

ΣΥΝΤΑΓΑΙ ΦΑΓΗΤΩΝ

Γλωσσάει δάλ-δα. Ξελεπιάζετε τῆς γλώσσας.
Τῆς βάζετε σὲ μίαν καρβάναν μὲ ἓνα κομμάτι βού-
τυρο, μὲ μισὸ ποτήρι ἄσπρο ἀρετσίνοτο κρασί, μὲ
τριμμένη ψύχα ψωμί, μαϊτανὸ φιλοζομένο, σκόρδο
και ἀλατοπίπερο και τῆς στέλνετε στὸ φούρνον.

Κουνουπίδια μὲ τυρί. Κόβετε τὰ κουνουπίδια
σὲ τέσσαρα κομμάτια ἀφοῦ τὰ καθαρίσετε. Τὰ βρά-
ζετε σὲ ἀρκετὸ νερὸ ὅπως τὰ μακαρόνια. Ἐπειτα
ὅταν βράσουν τὰ περνάτε, καθὼς ἐκεῖνα, ἀπὸ τὸ τυ-
πητό, ρίχνετε ἀρκετὸ τυρί, 3 ἀγὰ σάλτσα bechamel
τὰ ἀνακατώνετε σὰν ζύμη, τὰ ζεματίζετε μὲ βούτυρο
και τὰ στέλνετε εἰς τὸν φούρνον.

Μῆλο γλυκό. Πέρνετε μῆλα οὔτε πολὺ ὄρμια
οὔτε ἐντελῶς ἄγουρα, τὰ καθαρίζετε, τὰ κόβετε στῆ
μέσῃ και βάζετε νερὸ γιὰ νὰ μὴν μαυρίσουν. Ἐπειτα
ἀφοῦ τὰ σκεπάσετε μὲ τὸ νερὸ τὰ βράζετε τόσο ὥστε
νὰ χυλώσουν. Τὰ βάζετε τότε στὸ κόσκινο ὥστε νὰ
χυθῇ τὸ νερὸ, Γιὰ ἑκατὸ δρ. χυλὸ μισὴ ὀκτὼν ζάχαρι
τὴν ὅποιαν βράζετε καθαρίζετε και ὅταν δέσῃ ρί-
χνετε τὸ χυλὸ τῶν μῆλων και τὰ ξαφρίζετε· τὴν στι-
γμῇ ποῦ θὰ βάλετε τὸ χυλὸ στῆ φωτιὰ ρίχνετε και τὸ
ζουμί ἀπὸ ἓνα λεμόνι.